ULUDAĞ MİLLİ PARKI 1. VE 2. GELİŞİM BÖLGELERİ PEYZAJ PLANLAMA, KENTSEL TASARIM VE MİMARİ PROJE FİKİR YARIŞMASI

PROJE AÇIKLAMA RAPORU

GİRİŞ

- ARAYIŞ
- ANLAMA

BÖLÜM I – SİSTEM YAKLAŞIMI

1. PROBLEM TANIMLAMA
2. PROBLEM ÇÖZÜMÜ
3. YAKLAŞIM: REJENERASYON
    - UYGULAMA SÜRECİ YOL HARİTASI
    - UYGULAMA STRATEJİLERİ
4. BEKLENTİ (İDEAL HEDEF)

BÖLÜM II – MEKANSAL YAKLAŞIM: PEYZAJ VE KENT PLANLAMA, KENTSEL TASARIM VE MİMARİ TASARIM RAPORU

1. 1/25.000 STRATEJİK PLAN KARARLARI
2. 1/5000 TASLAK NAZIM İMAR PLANI VE PLAN HÜKÜMLERİ
3. KENTSEL VE MİMARİ TASARIM RAPORU

GİRİŞ

ARAYIŞ

1961 yılında Milli Park İlan edilen Uludağ'da giderek artan insan kullanımı ve baskısı ***"alan koruma ve akılcı kullanım"*** **arayışlarını** da giderek arttırmaktadır.

Bu kapsamda, insan müdahalesinin en yoğun yaşandığı Uludağ Milli Parkı I. ve II. Gelişim Bölgelerinin ulusal ve uluslararası düzeyde ekolojik, estetik, işlevsel ve ekonomik açılardan, koruma ilkeleri ve koruma-kullanma dengesi gözetilecek şekilde iyileştirilmesine yönelik tasarım ilkelerinin ortaya koyulması, bu bağlamda peyzaj planlama, kentsel tasarım ve mimari proje ölçeklerinde fikirlerin üretilmesi Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından **Mimarlık**, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği uyarınca serbest, ulusal ve tek kademeli olarak, **ekolojik, estetik, işlevsel** ve **ekonomik** çağdaş çözümlerin araştırılması amacıyla yarışmaya çıkarılmıştır. Yarışmanın amacı;

- Alanın gerçek sahibi olan canlıların ve yaşama alanlarının sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için ekolojik çözüm,
- Alanın ulusal ve uluslar arası çekiciliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için estetik çizgi,
- Alanın mevcut ve öneri kullanımları ile kullanıcı tatmininin sürdürülebilirliği için işlevsel yaklaşım,
- Mevcut insan faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için ekonomik yaklaşım

arayışlarının bir arada, mekanda, kullanımda ve yönetimde çatışmaları en aza indirecek ve çok boyutlu beklentileri karşılayacak şekilde kurgulanması gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Bu son derece önemli beklentinin karışılabilmesi için;

> Sürdürülebilir bir Uludağ için ekolojik, ekonomik, toplumsal ve yönetsel boyutları içeren bir sistem yaklaşımı geliştirilebilir mi?
> ve
> Bu sistem yaklaşımının uygulaması mümkün olabilir mi?

soruları akla gelmektedir.

Öneri projede, “yarışmanın önemini ortaya koyan amacı” anlamak üzere öncelikle yukarıda vurgulanan sorular sorulmuş ve proje kapsamında bu soruların cevaplarını bulmak, cevapları mekana yansıtabilmek üzere bir kurgu oluşturmuştur.

Söz konusu kurgu gerek proje açıklama raporunda gerekse paftalarda aynı sistematik yaklaşım çerçevesinde ele alınmıştır.

Bu kapsamda;

- Öncelikle Uludağ doğal sistemini ve bu sistemden toplumsal, ekonomik faydalanma düzeylerinin ne olduğu ile ne olması gerektiğini **anlama**k kapsamında ele alınan alan analizleri üstünde durulmuştur.
- Alan analizleri ile mevcut yapının anlaşılması ve alan özelinde gerçekleştirilen çalışmalar ile beklentilerin algılanması doğrultusunda **problem tanımı**na gidilmiş ve **çözümü** için sağlıklı temellere dayalı bir **sistem yaklaşımı** geliştirilmesi üstünde durulmuş, ayrıca **uygulama sürecine geçişte yapılması gerekenler** tanımlanmıştır.
- Sistem yaklaşımı, Uludağ’da günümüzde görülen sosyal, ekonomik faaliyetlerin içinde bulunduğu kaotik yapının ve söz konusu faaliyetlerin çevre üzerindeki onarılmaz baskının ortadan kaldırılabilmesi arayışıyla **Rejenerasyon** fikri çerçevesinde gelişmiştir.

Yenilenme, yeniden yapılanma, kendini tamir etme iktidarı olarak da tanımlanabilecek **Rejenerasyon** fikri çerçevesinde gerçekleştirilen değerlendirmeler, **fiziki gelişme** çizgisinin tanımlanmasında dolayısıyla mekanda ve kullanımda çatışmaları en aza indirme sürecinde katkı sağlayacak temel yaklaşımı oluşturmuştur.

Uygulama stratejileri başlığı altında değerlendirilen konularsa;

- Yönetim süreçlerinde katkı sağlayıcı bir araç ve
- Uygulanabilir bir sistem yaklaşımı

çerçevesinde,

- Çağdaş çözümler içeren,
- Yarışmada **amaç** olarak tanımlanan **ideal hedef** beklentisinin yerine gelmesine katkı sağlayacak

yapıda kurgulanmaya çalışılmıştır.

Söz konusu kurgu; sürdürülebilirliğin sağlanmasında temel yol gösterici olan ilkelerin şekillendirdiği bir mekansal çözümlemeyi ve ilkelerin hayat bulmasında izlenmesi gereken stratejik yaklaşımı geliştirme çabası ile hazırlanmış ve gerek rapor gerekse pafta kapsamında sunulmuştur.

ANLAMA

Ulu-Dağ'ı Anlamak…

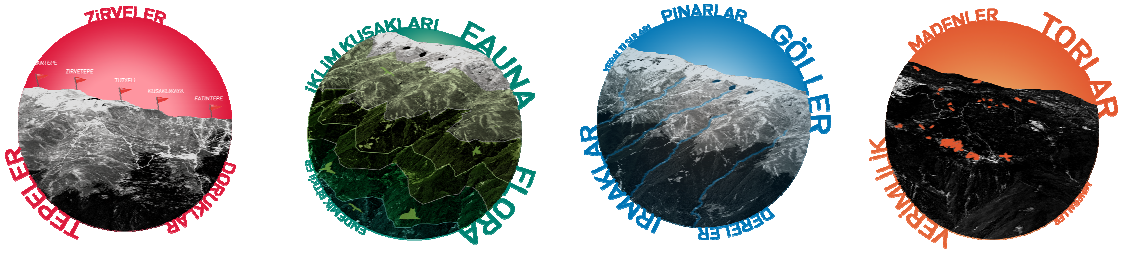
Kuzeybatı Anadolu'nun 2543 metreye ulaşan zirvesiyle en yüksek kütlesi olan, buzul gölleri üzerinde tüm görkemiyle yükselen Uludağ, 40 km. uzunluğunda, 20 km. genişliğinde bölgesel bir **landmark** özelliği göstermektedir. Dağ, Cumhuriyet Döneminde aldığı ismini de bu görkemli yapısına borçludur.

Bursa Ovası yüzyıllar boyunca aldığı topraklar, Nilüfer Çayı ise varlığının kaynağı olan sular ile Uludağ'ın sunduğu zenginlikleri sergilerken, Dağ'ın görkemli yapısının algılanmasına da zemin hazırlamaktadır.

Bölgesel bir landmark oluş, **Dağ'ın görünen yüzü**nü oluştururken, **kış turizmi bilinen yüzü**nü sergilemektedir. Ancak, Uludağ'ı anlamak için görünen ve bilinen yüz yeterli değildir. Dağ tıpkı bir buz dağının bilinmezliği kadar çarpıcı zenginliklere ve özelliklere sahiptir. Dağ'ın **doğal yapı**sı ve **tarihsel kültürel doku**su **bilinmeyen yüzü**dür. **Uludağ;**

- Anadolu'da **Olympos** adıyla anılan 6 kutsal dağın en görkemlisidir.
- Bizans döneminde manastırlara, dolayısıyla keşiş ve rahiplere ev sahipliği yapmıştır.
- Bursa'nın 1326 yılında fethinden sonra Osmanlılar tarafından **"Keşiş Dağı"** veya **"Ruhban Dağı"** olarak adlandırılmıştır.
- Osmanlıların bölge hakimiyetinin artmasından sonra dağ **dervişler tarafından bir inziva köşesi olarak tercih edilmiştir.**

Uludağ; flora ve fauna çeşitliliği, vejetasyon zonlarının kesin çizgilerle görülebilmesi, tipik alpin toplulukları ile endemik bitki topluluklarını barındırması, Küçük Asya'daki buzul hareketlerinin ilk tespit edildiği yer oluşu, zengin su kaynakları, torları, sirkleri ve benzeri pek çok doğal özelliği nedenleri ile korunması ve gelecek nesillere bırakılması gereken, bu nedenle de 1961 yılından bu yana **Milli Park** olan bir alandır.

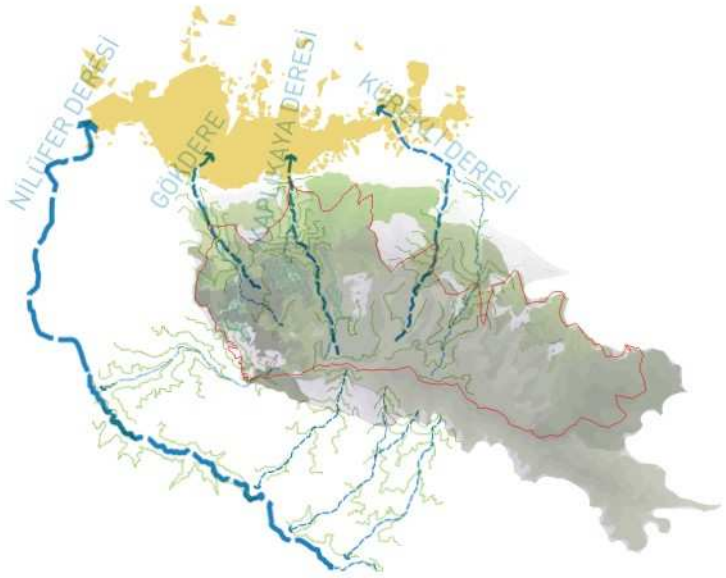

Bursa için Ulu-Dağ'ı Anlamak…

Bursa'nın **varlığının kaynağı, geleceğinin teminatı** Uludağ**.**

Bursa Ovası, Uludağ'dan akan yüzlerce pınarın, onbinlerce yılda taşıdığı toprakla oluşmuştur. Çok sayıda dereye kaynak oluşturan Uludağ, Bursa'nın en önemli su kaynağıdır. Bursa kenti ve ovasının bu kadar verimli olması, Uludağ'a ve ondan doğan su kaynaklarına bağlıdır. Uludağ'ın güneyinden doğan Nilüfer çayı, Bursa'nın en önemli akarsuyudur.

Uludağ'ın Bursa'ya sunduğu **verimli ova toprakları** ile **su kaynakları** ekonomisi ve sosyal yaşamı ile büyüyen Bursa Kenti'nin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Bugün, Uludağ Bursa'nın kullanım suyundan, tarımsal amaçlı sulamaya, endüstriyel kullanıma dek tüm alanlarda su ihtiyacını karşılamada etkin rol oynamaktadır.

Uludağ, Bursa'ya bir yandan kentsel gelişim için gerekli ana kaynakları sunarken diğer yandan üstlendiği milli park ve kış turizm merkezi fonksiyonlarıyla Bursa'da turizm sektörünün ve bu sektöre bağlı onlarca alt sektörün gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Bu nedenlerle, **Uludağ'ı korumak Bursa'nın yaşam kalitesini ve ekonomik çeşitliliğini garanti altına almak anlamı taşımaktadır.** Uludağ'ın bilinçsiz kullanımı ise Bursa ve Bursalılar açısından kendisini var eden kaynağı yok etmekle eşdeğerdir.

Uludağ'ın Korunmasını Gerekli Kılan Doğal Özellikleri

Jeolojik, Hidrojeolojik ve Morfolojik Yapı
Yer kürenin derinliklerinden gelen magmanın kırıklar ve çatlaklar boyunca yeryüzüne doğru yükselmesi ve katılaşması sonunda meydana gelen Uludağ'ın jeolojik yapısını genellikle iç püskürük granit kayaçları oluşturmaktadır. Dağın bugünkü şeklini kazanması, tektonik hareketler ve farklı aşınma etkisiyle oluşmuştur. Bursa ovasına kısa mesafede ve 2543 metre yükseklikte olan Uludağ, Marmara Bölgesi'nin en yüksek noktasıdır. Aras Çağlayanı ve doruklarda görülen buzul izleri Uludağ'ın jeomorfolojik yapısının ilgi çekici özellikleridir. Uludağ'ın kuzeye bakan yamaçlarında, buzullarca şekillendirilmiş oluşumlar ve ilginç görünümlü kaya kitleleri vardır. Dağın güneye bakan zirve kesimi ise, sıra halinde sarp kayalıklardan oluşur. Uludağ'ın ilginç morfolojik özelliklerinden birisi, dağın yüksek kısımlarında yer alan ve halk arasında volkanik göller olarak bilinen Pleistosen'deki son

buzul devrine ait buzul *(sirk)* gölleridir. Dağın morfolojik özelliklerinden bir diğeri de yaylalarıdır. Uludağ, yüzey ve yeraltı suları açısından son derece zengin bir yapıya sahiptir.

Klimatolojik Özellikler
Yüksek oluşu nedeni ile karasal iklim hakimdir. Yıllık ortalama sıcaklık 5,2 ^{o}C, yıllık ortalama yağış 1474 mm. dir. Hakim rüzgar yönü Kuzey, Kuzey-Batı ve Güney-Batı'dır. Bu istasyonların verilerine göre yıllık yağış kentten (713 mm), Zirvetepe'ye (1545 mm) kadar artmakta iken sıcaklık ise tersine 14,4 ^{o}C'den 4,4 ^{o}C' ye düşmektedir. Ortalama kar yağışlı günler Zirvetepe' de 63 gündür. Kar yağışlı günler Zirvetepe ile Sarıalan' da aşağı yukarı eşit iken karla örtülü günlerde farklılıklar vardır. Karla kaplı günler Sarıalan' da 134 gün iken zirvede 178 gündür. En yüksek kar kalınlığı 4.30 m olarak ölçülmüştür. Ülkenin ilk don strüktür toplarları, yani buzul devri izleri Uludağ'da tespit edilmiştir.

Bitki Örtüsü
Uludağ; ovadan doruğa doğru değişen yüksekliklerde, farklılıkları gözle görülebilen bitki örtüsü ve orman kuşaklarına sahiptir. Uludağ'da;

- 300-350 metre yüksekliğe değin Lauretum,
- 350-750 metreler arasında Castanetum,
- 700-1000 metreler arasında Pinatum,
- 750-1000 metreler arasında Fagetum,
- 1000-2000 metreler arasında Abietum,
- 2000 metrenin üstünde ise Alpinetum adı verilen alp bitkilerinin

yer aldığı geniş alanlar görülmektedir. Bu bitki kuşaklarının muhtelif yüksekliklerde yer alan florayı karakterize etmesi nedeniyle, Dünya Ormancılık Literatüründe özel bir önemi vardır. Milli Park'ta en fazla bulunan ağaç türü Uludağ Göknarı (Abies Bornmülleriana)'dır. Uludağ Milli Parkı'nda 128 değişik takımdan 168 çeşit ağaç ve ağaççık ile otsu türler açısından 93 familyaya yayılmış 791 türün yetiştiği saptanmıştır. Uludağ' da 2'si alt tür olmak üzere 28 endemik bitki tespit edilmiştir. Kuşaklıkaya, Şahinkaya, Tutyeli ve Zirve tepenin çevresi (özellikle güney yamaçları) endemik ve nadide türler bakımından oldukça zengindir. Endemikler özellikle Kuşaklıkaya Tepesi'nin güney yamaçlarında ve bu tepe ile Zirve tepe arasındaki alanlarda yayılış göstermektedir. Zirve tepenin güney yamaçlarında hoş kokulu türlere de rastlanılmaktadır. Uludağ'da yaz ve sonbahar aylarında, ormanların eteklerinde zengin mantar türlerinden mantar tarlaları oluşmaktadır.

Yaban Yaşamı
Uludağ Milli Parkı'nda 46 tür kelebek ile 11 tür bombul arısı tespit edilmiştir. Uludağ'a özgü endemik tür olan Apollon kelebeği *(Parnassius apollo)* Nisan ayı sonlarında Küçük Zirve'nin güney yamaçları ile Aras Şelalesi arasında kalan bölgede görülebilir. Uludağ'da bir zamanlar bol olduğu bilinen dağ keçisi, geyik ve karacaların soyu, düzensiz ve aşırı avlanma nedeniyle tükenmiştir. Memeli hayvanlardan yaban domuzu, tilki, çakal, porsuk, sansar, sincap, tavşan, kirpi, dağ faresi ile az miktarda kurt ve ayı da bulunmaktadır. Kuşlardan, bilinçsiz avlanma nedeniyle 3-4 çift kalan Sakallı Akbaba Uludağ'da yaşar. Ayrıca dağ kartalı, doğan, şahin, atmaca, kerkenez, karga, ağaçkakan, saksağan, baykuş, dağ güvercini, çulluk, üveyik, karatavuk, kırlangıç, sakağı ve serçe türleri görülmektedir. 1962' de Bursa-Uludağ karayolu üzerinde 80 hektarlık bir alanda kurulan *"Yeşil Tarla Geyik ve Karaca Üretme İstasyonu"* nda da üretim çalışmaları yapılmaktadır.

Uludağ sahip olduğu ve yukarıda özetle vurgulanan ender doğal kaynak değerleri alanın "Milli Park" statüsü başta olmak üzere farklı statülerle korunmasını da beraberinde getirmiştir. Uludağ, bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gereken, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardan biri olarak 1. derece doğal sit ve kullanım sınırlandırmaları barındıran 2. derece doğal sit statülerini de taşımaktadır.

Uludağ'ın Kullanım Tiplerinin Gelişmesine Zemin Hazırlayan Doğal Özellikleri

Uludağ; bilimsel ve estetik bakımdan Milli ve Milletlerarası ender kaynak değerlerine sahip, kendisine özgü zengin flora ve faunasıyla, yüksekliğe göre bitki ve orman kuşaklarının tabakalı dağılımının en çarpıcı örneklerinden birini sunmasıyla, yaylaları, ilgi çekici gölleri ve seyir teraslarıyla, ayrıca kar kalınlığı ve kalitesiyle geniş bir bölgede kayak sporuna elverişli tek alan oluşuyla rekreatif ve turistik açıdan büyük önem taşımaktadır.

Uludağ sahip olduğu söz konusu doğal özellikleri ile 1926 yılında başlayan çalışmalarla uzun yıllar ülkenin ilk ve en önemli kayak merkezi olma sürecine girmiş, bugün ise kış sporları ve kayak merkezi olarak turizm amacıyla kullanılagelmiş bir alandır. Uludağ'ın sahip olduğu doğal özellikler sadece bir kayak merkezi kullanımını değil aynı zamanda günübirlik ve kısa süreli kamp ve kullanım alanlarının, piknik alanlarının, yürüyüş patikalarının gelişimini de beraberinde getirmiştir. Özetle bahsedilen tüm bu özellikler Dağ'ın Bursa ve yakın çevresi için önemli bir rekreasyon merkezi olarak kullanımını gündeme getirmiştir. Kış sporlarına dayalı turistik faaliyetler ile rekreatif faaliyetler ise bölgede yaşamını sürdüren kırsal toplumların yol boyu satış tezgahları başta olmak üzere ziyaretçilerin çeşitli taleplerini karşılayan ticaret ve hizmet faaliyetlerinin gelişimine zemin hazırlamıştır.

Uludağ sahip olduğu ender doğal kaynak değerlerinin anlaşılması ile özelliklerini ve karakterlerini olumsuz etkilerden korumak, kaynak değerlerini devam ettirmek amacıyla 1961 yılında Milli Park ilan edilerek turistik ve rekreatif faaliyetlerin yanı sıra araştırma, inceleme ve eğitim amacıyla da kullanılmaya başlanmıştır.

Uludağ'ın Kullanım Tiplerinin Beraberinde Getirdiği Alt ve Üst Yapı

Uludağ'ın başta kış sporları merkezi olarak geliştirilme girişimleri bu gün oteller bölgesi olarak adlandırılan bölgenin yoğun bir şekilde gelişimine zemin hazırlamıştır. Oteller bölgesinde gerek kamu, gerekse özel işletmelere ait oteller ve misafirhanelerde konaklama imkanı giderek artmıştır. Bölgenin kayak merkezi olarak kullanımı ulaşım bağlantılarının artışını da beraberinde getirmiştir. Uludağ'a erişimin arttırılması amacıyla kara ve teleferik yoluyla ulaşım altyapısı geliştirilmiştir.

Kamp ve günübirlik kullanım talebinin artışına paralel olarak baraka, bungalow ve çadır ile kamp yapma eğilimi giderek artmış ve söz konusu kullanımlara yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Uludağ'da giderek artan günübirlik ve konaklamalı aktivite talepleri doğrultusunda gelişen yapı, içme-kullanma suyu, kanalizasyon, arıtma tesisi ve benzeri altyapının gelişimini de gereklilik haline getirmiştir. Ancak, Uludağ gibi hassas bir sistemde izlenen kontrolsüz büyüme ve bu doğrultuda şekillenen alt ve üst yapı geliştirme girişimleri gerek yetersizlikleri gerekse olumsuz çevresel etkileri nedenleriyle eleştirilerin odağı olmuştur.

Uludağ'ın Kullanım Tiplerinin Beraberinde Getirdiği Sorunlar

Uludağ'ın bölgesel ölçekte bir turizm ve rekreasyon merkezi işlevi üstlenmesi ve çok sayıda ziyaretçi çeker bir hal alması geri dönüşü olmayan sorunların oluşmasını da beraberinde getirmektedir.

Çevresel, toplumsal, ekonomik ve yönetsel sorunlar olarak gruplandırılabilecek söz konusu sorunlara aşağıda özetle değinilmiştir.

Çevresel

Turizm ya da rekreasyon faaliyetlerinin gelişim bölgeleri endemik türlerin görüldüğü alanlara ulaşmış ve pek çok tür kaybedilmiştir. Hassas doğal sistemler ve habitatlar tahrip edilmektedir.

Vejetasyon döneminin başlaması ile başlayan ziyaretçi akını basılmalarla pek çok bitkinin gelişmesine izin vermemektedir, söz konusu soruna bir de tıbbi amaçlarla bitki sökümleri eklendiğinde Uludağ'da canlı yaşamın büyük bir tehdit altında olduğu görülmektedir.

İzinsiz yol açma ya da bilinçsiz kullanımlar sonucu ağaçlar kesilmektedir. Orman içlerinde rastgele ve kontrolsüz yakılan piknik ateşleri, kullanılan LPG tüpleri, cam kırıkları, orman yangını olasılığını arttırmaktadır.

Alanda görülen kaçak yapılaşmalar sonucunda oluşan tahripler ile kaçak gelişen bu bölgelerde görülen su kullanım alışkanlıkları ile atık deşarjları üzerinde önemle durulması gereken bir başka konudur.

Uludağ su kaynakları bilinçsiz kullanımlar nedeni ile kirlenmekte ya da doğal döngülerine müdahale edildiği için kaynağa bağımlı yaşama ortamları tüm özelliklerini kaybetme riski taşımaktadır.

Atık suların, mevcut arıtma tesisinin kullanılamaması nedeni ile arıtmasız deşarjı sonucu su kaynaklarına ilişkin sorunlar daha da artmaktadır.

Hafriyat ve diğer atıkların orman içerisine atılıyor olması yine canlı yaşam üzerinde baskı yaratmaktadır.

Uludağ koruduğu Bursa'nın yarattığı hava kirliliğinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Hakim rüzgarlar bu etkinin artmasına zemin hazırlamaktadır. Kirlilik ve sisli gün sayısındaki artış ilişkisi, üzerinde önemle durulması gereken bir diğer konudur. Ayrıca oteller bölgesinde kullanılan yakıt türleri nendi ile de kirliliğin arttığı konusunda değerlendirmeler dikkat çekmektedir.

Gerek günübirlik kullanım alanlarında, gerek I. ve II. Gelişim Bölgelerinde gerekse yol boylarında karşılaşılan katı atıklar alan özelinde üzerinde önemle durulması gereken bir diğer sorundur.

Sosyal

Uludağ'da kullanım ve kullanıcı taleplerinin farklılaşması kullanıcı tatmininin zarar görmesine neden olmaktadır.

Uludağ'a kış sporları yapmak amacı ile gelenler, bilinçli doğa sporcuları mevcut kullanım şekillerinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Alan bilinçli kullanıcının taleplerini karşılamaktan giderek uzaklaşmaktadır. Pistlerin gruplandırılmamış oluşu, güvenlik önlemlerinin alınmamış oluşu, yönlendirme eksiklikleri alanda yaşanan sorunların ve risklerin de giderek artmasına zemin hazırlamaktadır.

Ayrıca, altyapı hizmetlerinin yetersizliği özellikle de araç trafiği ve otopark sorunları alanda kargaşaya neden olmakta ve alanı dinlenmek amacı ile tercih eden kişilerin başka sorunlarla alandan uzaklaşması konusu gündeme gelmektedir. Piknik alanlarının aşırı kalabalık yapısı da dikkate alınması gereken bir diğer konudur.

Ekonomik

Uludağ'da ekonomik sürdürülebilirlik ve 4 mevsim boyunca çeşitli aktivitelerin geliştirilmesi üzerinde önemle durulması gereken bir konudur ancak ekonomik aktivitelerin kendilerini var eden kaynakları tüketerek sürdürülmesi ivedilikle durdurulmalıdır. Türkiye'nin ilk ve en önemli kış sporları merkezlerinin başında gelen Uludağ'da çevre kirliliği, fiyat politikaları, otopark sorunu, alt yapı ve kayak pistlerinin yetersizliği ile güvenlik sorunları alanın cazibesini giderek yitirmesine neden olmaktadır.

Yönetsel

Farklı koruma ve kullanma statüleri, alanda pek çok kurumun yetki ve karar sahibi olmasını beraberinde getirmiş, kurumlar arası eşgüdüm sağlanması güçlüğü ise bugün görülen çarpık yapının oluşmasına etki etmiştir.

BÖLÜM I – SİSTEM YAKLAŞIMI

1. PROBLEM TANIMLAMA

1961 yılında Milli Park ilan edilen Uludağ adını aldığı görkemli yapısının içerisinde doğal, kültürel, ekonomik ve toplumsal pek çok değeri barındırmaktadır. Ancak Dağ, her geçen gün kendisini bir kaynak olarak kullanan insanoğlu tarafından tahrip edilmektedir. Dağ üzerinde oluşan **baskılar** sadece kullanıcılardan kaynaklanmamakta, Uludağ'ın varlığından dahi haberi olmayan kesimlerin de Dağ üzerinde olumsuz çevresel etkilere katkısının olduğu görülmektedir. Uludağ'da son yıllarda giderek artan hava kirliliği soruna bu duruma en çarpıcı örnektir. Uludağ sadece yerel değil, bölgesel hatta ulus üstü bölgesel düzeyde baskı altında kalmakta, Dağ ekosistemi geri dönüşü olamayacak şekilde tahrip edilmektedir. Tahribatta;

- Katı atık ve atık su sorunu,
- Kaçak yapılaşma, avlanma ve kesimler,
- Bitki örtüsünün zarar görmesi,
- Su kaynaklarının kirletilmesi ve su kaynaklarının kullanımı sırasında ekosistem bütününe verilen zararlar,
- Aşırı ziyaretçi baskısının yarattığı etkiler

gibi pek çok konunun etkisi görülmektedir. Özetle Uludağ'da;

- Hem dağ ekosistemi hem de bu ekosisteme bağlı ve bağımlı sistemler zarar görmekte,
- Alan kullanımı kaynağa uyumlu bilinçli rekreasyon çizgisinden uzaklaşmakta,
- Yürütülen ekonomik faaliyetler kapsamında kısa süreli salt ekonomi temelinde fayda maliyet analizleri yapılmakta ve sürdürülebilirlik göz ardı edilmekte,
- Planlama alan sınırları, korunan alan sınırları, kurumsal yetki sınırı gibi farklı fiziksel sınırların tanımlanmasından kaynaklanan çakışmalar, çatışmalar, tanımsız alanlar oluşmaktadır.

Önerilen proje kapsamında öncelikle yukarıda özetle vurgulanan çok yönlü sorunlar tanımlanmaya çalışılmış ve bu doğrultuda plan yaklaşımı ve hükümleri geliştirilmiştir.

2. PROBLEM ÇÖZÜMÜ

PROBLEM TANIMINDAN ÇÖZÜMÜNE…

Uludağ Milli Parkında yaşanan çok yönlü problemler ve söz konusu problemlerin birbirleri üzerindeki etkileri düşünüldüğünde son derece karmaşık bir sorunlar yumağı dikkat çekmektedir.

Bahsedilen sorunlar yumağının çözümlenmesinde, **sürdürülebilir mekansal planlama kavramı** ve ilkelerinden proje önerisinin geliştirilmesi sürecinde temel yönlendirici olarak yararlanılmıştır.

Sürdürülebilir mekansal planlama temelinde şekillenen kurgu, Uludağ'da bugün görülen ekolojik, ekonomik, toplumsal ve yönetsel yapının geçmişin referansı da alınarak yeniden yapılanma - yapılandırma anlayışıyla ve **REJENERASYON** kavramı ile felsefi bir ilişki kurularak mekana ve yönetsel yapıya yansıtılmaya çalışılmıştır.

Gerek sürdürülebilir mekansal planlama kavramı gerekse REJENERASYON yaklaşımı, gerek koruma gerekse kullanma anlayış ve sınırlarının yeniden tanımlanması ihtiyacına dikkat çekmektedir.

Bu yaklaşımın uygulamaya yansımasında ise kurumsal-mekansal yönetim çalışmalarının bütüncül bir anlayışla gerçekleştirilmesi gerekliliği dikkat çekmektedir.

Bu nedenle öneri proje kapsamında öncelikle koruma-kullanma dengesi arayışıyla kurgulanan çok boyutlu rejenerasyon algısına yer verilmiş, bu algı doğrultusunda şekillenen mekansal değerlendirmeler uygulama süreci yol haritasının temel basamakları olarak ele alınmış ve bu yapının uygulamaya yansıyabilmesi için stratejiler tanımlanmıştır.

3. YAKLAŞIM: REJENERASYON

Yenilenme, yeniden yapılanma, kendini tamir etme iktidarı, organizmanın herhangi bir şekilde kaybolan ya da zarar gören parçasını tamamlaması olarak tanımlanan **rejenerasyon** kavramı, Uludağ'da **fiziki gelişme** çizgisinin tanımlanmasında dolayısıyla mekanda ve kullanımda çatışmaları en aza indirme sürecinde katkı sağlayacak **temel yaklaşımı** oluşturmuştur. Bahsedilen yaklaşımda, Uludağ dev bir organizmayı temsil ederken barındırdığı ekolojik, ekonomik, toplumsal ve yönetsel unsurlar ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Ekolojik Rejenerasyon
Uludağ, milli park ilan edilmesini sağlayan jeolojik, jeomorfolojik, hidrolojik özellikleri yanı sıra endemik türleri de barındıran geniş bir flora ve fauna zenginliğine sahiptir. Ancak bahsedilen tüm bu **kaynak değerleri** rekreasyon, turizm, tarım ve giderek artan su ihtiyacının karşılanması gibi nedenlerle ciddi şekilde **tahrip edilmekte** ve **kirletilmektedir**.

Milli parka kontrolsüz giriş – çıkışlar, ekolojik açıdan hassasiyet taşıyan bölgelerin her an herkes tarafından ve her türlü vasıta kullanılarak ziyaret edilebiliyor olması, dağın kaynaklarına, değerlerine ve dolayısıyla bu değerlerle beslenen Bursa kentine zarar vermektedir.

Uludağ gibi hassas bir ekosistemin sürdürülebilirliği için dünyadaki başarılı örnekler dikkate alınarak **ekolojik taşıma kapasitesi** doğrultusunda koruma-kullanım dengesinin kurulması önemlidir.

Bu bağlamda, Uludağ milli parkı sınırları içinde hassasiyet derecelerine göre alt bölgelerin belirlenmesi, bunlar arasında bir **erişilebilirlik hiyerarşisi** kurgulanması ve bu çerçevede milli parkın korunan alan, çevre ve ziyaretçi yönetiminin yapılması önerilmiştir.

Bu yaklaşım, üst ölçek planlama ve yönetim kararlarının temelini oluştururken, Uludağ milli parkında **ekolojik rejenerasyon sürecinin** başlatılmasında yol gösterici olarak kullanılmıştır.

Toplumsal Rejenerasyon

Bursa başta olmak üzere pek çok yerleşimin **yaşam kaynağı** olan **Uludağ**, hassas bir ekosistem ve eşsiz bir doğal alan olmasının yanı sıra toplumsal ve bireysel olarak **bedenen, ruhen ve psikolojik** olarak **yenilenme arayışı** için de sayısız olanaklar barındırmaktadır. İnsan üzerinde oluşan fizyolojik ve psikolojik baskıların giderek arttığı günümüz dünyasında Uludağ'ın ziyaretçilerine sunduğu olanaklar göz ardı edilemez.

Ancak **mevcut kullanım pratikleri** değerlendirildiğinde Uludağ'ın toplumsal rejenerasyon katkısının giderek ortadan kalktığı dikkat çekmektedir. **Aşırı yoğun**, **bilinçsiz kullanımlar**, eksik yönlendirmeler ve benzeri pek çok nedene bağlı olan mevcut kullanım pratiklerinin toplumsal rejenerasyona katkı sağlar bir yapı kazanmasında dağın özelliklerine ilişkin **farkındalığın arttırılması** ve sahiplenme duygusunun yaratılması ile kullanım sınırlarının getirilmesi son derece önemlidir.

Bu nedenle, öneri proje kapsamında gerek ekolojik yapının korunması gerekse ziyaretçi tatmininin arttırılması amaçları ile önerilen **ziyaretçi yönetimi** çalışmaları, **bilinç artışı**nın sağlanması ve **görsel kalite**nin iyileştirilmesi konuları ile bir bütün olarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirmeler sonucunda, dağın eşsiz özelliklerinin algılanması ve bu özelliklere ilişkin farkındalığın arttırılması için milli park içinde bu değerleri anlatan **kent mobilyaları** önerilmiştir. **Bilgi panoları, kilometre taşları, dinlenme bankları** bu yaklaşımın projedeki yansımaları olmuştur. Milli park içinde farklı kullanım tipleri ile kullanıcı profillerine hitap eden **alternatif aktivite alanları** ve rotaları tasarlanması, toplumsal ve bireysel rejenerasyonu desteklemek amacını taşımaktadır.

Sarıalan'dan 2. Gelişim bölgesine gelecek olan teleferik hattının istasyon yapısını da içine alacak şekilde tasarlanan **Uludağ Rekreasyon Merkezi Binası** da içinde barındırdığı ekoloji ve dağ müzesi kullanımları ile Uludağ'ı ve Uludağ'ın değerlerini ziyaretçilere anlatmayı amaçlamaktadır.

Ekonomik Rejenerasyon

Uludağ hassas ekosisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için **ekonomik rejenerasyon** büyük önem taşımaktadır. Uludağ'ın kış ve yaz kullanıcıları, kullanım alanları

ile kullanım tipleri birbirinden son derece bağımsız yapılar sergilemektedir ve tüm kullanım tipleri yararlandığı kaynağa zarar vermektedir. Ekonomik rejenerasyon kapsamında atılması gereken ilk adım ekonomik aktivitelerin kendisini var eden kaynakları korumasıdır. İkinci önemli adım ise verimliliğin arttırılmasıdır.

Uludağ'da ekonomik rejenerasyon çerçevesinde **verimlilik artışı** konusunun, öncelikle **4 mevsim ziyaretçi** çekebilecek aktivite ve programlarla zenginleştirilmesi kapsamında ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, 1. Gelişme bölgesindeki otellerin özellikle yaz mevsiminde **gastronomi** (yeme-içme) aktivitelerine özendirilmesi, orman alanlarına bakan otellerin parsellerinin arka bahçelerinde, **saklı bahçeler** yaratılması ve kış turizmi dışında bu alanda ekonomik canlılığı sağlayacak müdahaleler yapılması önerilmiştir. Bu müdahaleler yapılırken, oteller arkasındaki orman alanlarının mevcut ağaç dokusunu zedelemeyen çözüm önerileri geliştirilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, hem 1. hem 2. gelişim bölgesinde özellikle otellerdeki yatak kapasitesinin verimli kullanılmasının sağlanması için de **sağlık turizmi**nin teşvik edilmesi önerilmiştir. Özellikle 2. Gelişim bölgesinde yeni yapılacak otellerin mimari programlarının bu çerçevede şekillenmesi, sağlık turizminin gereksindiği mekansal birimlerin otel yapısı içinde olması gerekliliğinin 1/1000 imar planları notları ile tarif edilmesi düşünülmüştür.

Belli bir rakımın üzerine çıkıldığında, insan vücudundaki hücrelerin kendilerini yenileme kapasitelerinin arttığı bilimsel olarak ispatlanmıştır. Bu bağlamda, otellerin 21 günde sağlık sloganlı konaklama programları üretmeleri, bunu deniz-kum-güneş tatili ile kayak tatiline alternatif bir **sağlık tatili konsepti** ile işlemeleri ve bir **Uludağ-sağlık markası** yaratmaları önerilmiştir.

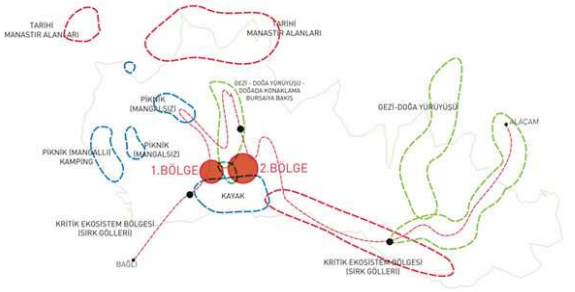
Yönetsel Rejenerasyon

Uludağ'da ekolojik, toplumsal ve ekonomik rejenerasyonun sağlanabilmesinde yönetsel rejenerasyonun vazgeçilemez bir önemi bulunmaktadır. Koruma alan sınırları, doğal sınırlar ve eşikler ile fiziksel sınırlar ve kurumsal sınırlar konularının Uludağ'da bütüncül bir yaklaşımla yeniden değerlendirilmesi ve sınırlardan kaynaklanan mekansal - kurumsal çatışmaların giderilmesi gerekmektedir. Bahsedilen nedenlerle, milli park sınırları içinde ekolojik, ekonomik ve toplumsal rejenerasyon yaklaşımının uygulanabilmesi öncelikle yönetsel yapının yeniden kurgulanması önerilmiştir.

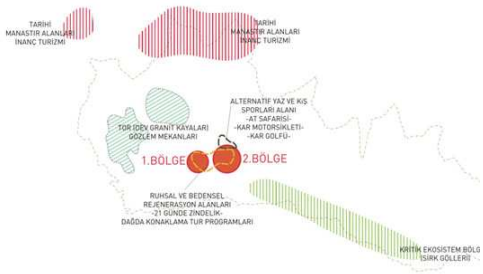
Söz konusu yapının kurgulanmasında, yönetimden çok yönetişim anlayışının yönlendirici olması ve katılımcı platformların oluşturulmasına özen gösterilmesi Uludağ hassas ekosisteminin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Uludağ'da; mekansal plan kararlarının kurumsal plan kararları ile uyumlulaştırılması, elde edilen bulguların izleme ve denetleme aracı olarak kullanılması, risk yönetimi, korunan alan yönetimi ve çevre yönetimi konularını kurumsal yönetim sistemi içerisinde değerlendiren, böylesi hassas bir yapının korunması ve kullanılması sorumluluğunu akademik çevreler, sivil toplum kuruluşları, girişimciler ve kullanıcılar ile paylaşan, cezai uygulamalar yapma yetkisine sahip bir yapının yönlendirici olması büyük önem taşımaktadır.

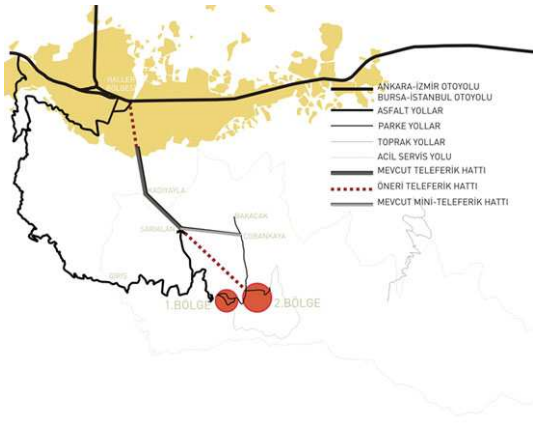
UYGULAMA SÜRECİ YOL HARİTASI

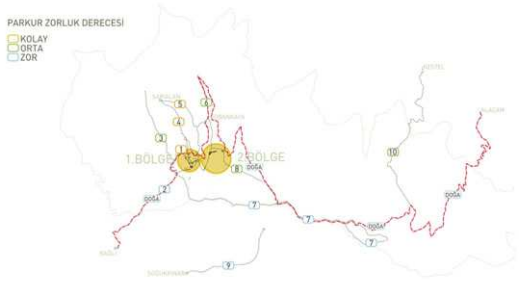
Milli Park sınırları içinde, farklı ekolojik ve tarihsel hassasiyetleri olan bölgeler tanımlanmış, bu bölgelerin ziyaretçi kullanımı için hiyerarşik sıralamaları yapılmıştır. Milli Park içinde önerilen ulaşım şeması da bu çerçevede şekillenmiştir.

Ziyaretçilerin Milli Park sınırları içerisinde kayak ve piknik aktivitesi dışında farklı deneyimler elde etmesi, alternatif eko-turizm aktivitelerinin yaratılması ve bunlarla ilgili gerekli bilgilerin mevcut ve potansiyel kullanıcılara iletilmesi önerilmiştir. Bu aktiviteler içinde en ilgi çekici potansiyeller, dev granit kayalar (torlar)'ın yarattığı peyzaj dokusu ile tarihi manastırların dağıldıkları alanlardır. Bunların yanı sıra, 2. gelişim bölgesindeki alternatif yaz ve kış sporları alanı da her yaştan ve sosyal gruptan insanı çekmeye aday bir gelişim alanı olacaktır.

Bursa'dan Uludağ'a ulaşımda teleferiğin daha verimli kullanılması ve böylece Milli Park sınırlarına giren hususi araç sayısının azaltılması stratejik hedef olmalıdır. Bu yaklaşımla, teleferik başlangıç istasyonunun erişilebilirliği yüksek olan Haller Bölgesi'ne taşınması önerilmiştir. Milli Park alanı içinde ulaşım dolaşım şemasında da 2. Gelişim Bölgesi'nden sonra devam eden toprak yol, araç trafiğine kapatılmış, acil servis yolu ve yürüyüş yolu olarak kullanılması önerilmiştir. Böylece erişilebilirlik hiyerarşisi ilkesi ışığında, hassas ekolojik bölgelere hususi araçların erişimi engellenmiştir.

Yerel Gündem 21 ve Uludağ Üniversitesi işbirliği ile yürütülen proje kapsamında Milli Park sınırları içinde yürüyüş parkurlarının zorluk derecelerine göre sınıflandırılması ve kilometre bilgisinin yanı sıra zorluk derecesi bilgisinin de ziyaretçilere iletilmesi önerilmiştir. Ayrıca Alaçam'dan başlayarak Bağlı Köyü'nde biten, Uludağ'ı bir uçtan bir uca kat eden 43 km lik uzun dağ yürüyüşü parkuru önerilmiş, bu parkurun tur organizasyonları ve üniversitelerin doğa kulüpleri tarafından tanıtımının yapılması düşünülmüştür.

Bursa ve çevresinin piknik alanları için oldukça zengin olduğu düşünüldüğünde, Uludağ gibi orman habitatı ve yaban hayatı hassas olan bir alanın her noktasında mangal ile piknik yapılabilmesi doğru değildir. Uludağ'ın piknik dışındaki aktiviteler ile ziyaretçi çekmesi stratejik hedef olmalıdır. Bu çerçevede, piknik alanları mangala izin verilen ve mangal yasaklı alanlar olarak sınıflandırılmış, Milli Park girişine yakın ve dolayısıyla yangın kontrolünün çabuk yapılabileceği alanlar mangal yakılabilen alanlar olarak tarif edilmiştir.

UYGULAMA STRATEJİLERİ

Uludağ'da hedeflenen sürdürülebilir yapının hayata geçirilmesinde alan özelinde alınan kararların birbirleri ile uyumlu olması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda öneri proje çerçevesinde getirilen stratejik yaklaşımlar üst ölçek stratejik yaklaşımlar ve Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği koordinasyonunda hazırlanan Markalaşma Stratejisi ile uyum içerisinde tanımlanmıştır.

EKOLOJİK REJENERASYONA İLİŞKİN STRATEJİLER

Alan Korumaya İlişkin Stratejiler

Milli park ve I. Derece doğal sit sınırları içerisinde yürütülen çalışmalar "Korunan Alan Yönetimi" kapsamında gerçekleştirilmelidir.

Çalışmalarla elde edilen bulgular, kararların üretilmesine yansıtılmalı ve izleme sistemleri kurulmalıdır.

Özellikle endemik bitkilerin görüldüğü alanlarda söz konusu türlerin ve habitatlarının korunmasına yönelik uygulamalar yapılmalıdır.

Doğal bitki örtüsünün korunması kapsamında otlatmalara sınırlamalar getirilmeli, bitki sökümlerinin, ağaç kesimlerinin önüne geçilmelidir.

Ormanda kaçak ve usulsüz kesimler, yangınlar, tarla açmalar ve benzeri eylemlerin önlenmesi kapsamında eğitsel, yönetsel, cezai uygulamalar güçlendirilmelidir. Kaçak yapılaşmalar denetim altına alınmalıdır.

Yaban yaşamının korunumu kapsamında avlanmaların, hayvan zehirlemelerinin önün geçilmesi, tehlike altındaki türlere ilişkin üretme istasyonlarının kurulması gerekmektedir.

Çevre Yönetimine İlişkin Stratejiler

Kullanımın yoğunlaştığı I. ve II. gelişim bölgelerinde çevre yönetimi mekansal planlamanın ve kurumsal planlamanın en önemli bileşeni olarak değerlendirilmelidir.

Su yönetimi kapsamında kaynak bölgelerinde kirlilik yaratıcı faaliyetler denetim altına alınmalı, su döngüsüne dolayısıyla sistem bütününe zarar veren uygulamalar engellenmeli, su kaynaklarının atık alıcı ortamı olarak kullanılması engellenmelidir.

Atık su yönetimi kapsamında mevcut tesisin işletilememesi nedeni ile ileri arıtma tesisi kurularak atık su sorunun çözüme kavuşturulmalıdır.

Katı atık yönetimi kapsamında ziyaretçileri yeniden kullanma, azaltma ve geri dönüşüm konusunda bilgilendiren uygulamaların yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Alan özelinde katı atık bileşenlerine ilişkin detaylı bir değerlendirme yapılmalı toplama ve bertaraf sistemi de bu doğrultuda kurgulanmalıdır.

Enerji kullanımının neden olduğu çevresel olumsuz etkilerin bertaraf edilebilmesi için enerji etkin uygulamaların yaygınlaşması gerekmektedir.

Ekolojik Rejenerasyon Amaçlı Ziyaretçi Yönetimine İlişkin Stratejiler

Hassas ekosistemlerde son derece zararsız görünen insan faaliyetlerinin dahi alanın sürdürülebilirliği önünde büyük bir sorun olduğu düşünülerek ekolojik taşıma kapasitesi doğrultusunda alandan yaralanabilecek kullanıcı sayısının belirlenmesi gerekmektedir.

Ziyaretçi sayısının belirlenmesinin yanı sıra kullanım alanlarının da sınırlandırılması gerekmektedir.

Piknik faaliyetinin içeriği ve sınırları net olarak tanımlanmalı ve Uludağ'ın piknik dışı aktiviteler için bir ilgi odağı olması yolunda girişimlerde bulunulmalıdır. Piknik alanı olarak kullanımı sürdürülecek alanlarda iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.

TOPLUMSAL REJENERASYONA İLİŞKİN STRATEJİLER

Toplumsal Rejenerasyon Amaçlı Ziyaretçi Yönetimine İlişkin Stratejiler

Belirli dönem ve sürelerde alandan yararlanacak toplam ziyaretçi sayısının belirlenmesi ve park giriş çıkışlarının bu bilgi doğrultusunda yönlendirilmesi gerek alanın sürdürülebilir kullanımı gerekse kullanıcı tatmini açılarından ele alınmalıdır.

Özellikle günübirlik kullanımlarda birbirinden farklı mekansal organizasyonların gerçekleştirilmesi Milli Park'ı ziyaret eden farklı kullanıcı gruplarının beklentilerinin karşılanması açısından önemlidir. Bu nedenle erişilebilirlik hiyerarşisi bir yönlendirme mekanizması olarak kullanılmalıdır.

Erişilebilirlik hiyerarşisi doğrultusunda zaman içerisinde görünür hale gelecek kullanıcı profilleri doğrultusunda farklı ziyaretçi yönetimi araçları değerlendirmeye alınmalıdır.

Sağlıklı bir mekansal organizasyon için rekreasyonel taşıma kapasitesi belirlenmeli kullanıcı beklentisinin sağlanması için eşik kullanıcı değerleri belirlenmelidir.

Görsel Kaliteye İlişkin Stratejiler

Uludağ tarih boyunca önemli bir mekan olarak tanımlanmış bir alandır. Bu nedenle, alanda inşa edilecek tüm yapılar ve kent mobilyaları alan karakteri ile uyumlu olarak tasarlanmalıdır. Görsel kalitedeki artış kullanıcı beklentisinin karşılanmasında, kullanıcının sağlıklı yönlendirilmesinde ve bilinç artışının sağlanmasında önemli bir araç olarak ele alınmalıdır.

Toplumsal Rejenerasyonun Sağlanabilmesi için Aktivite Çeşitliliğine İlişkin Stratejiler

Toplumsal rejenerasyon açısından her yaş grubunun beklentilerini karşılayacak aktivite çeşitliliğinin oluşturulması sağlanmalıdır.

Doğa sporlarının yaygınlaştırılması ve çeşitlendirilmesi sağlanmalıdır.

Doğa sporları türleri ve yerleri belirlenmelidir.

Bireysel ve toplumsal gelişimin sağlanmasında etkin olan aktiviteler özelinde ulusal ve uluslararası organizasyonlar gerçekleştirilmelidir.

EKONOMİK REJENERASYONA İLİŞKİN STRATEJİLER

Ekonomik Verimliliğe İlişkin Stratejiler

İşletmeler, mevcut yapı içerisinde küçük ve basit değişikliklerle verimlilik artışının sağlanabilmesi için mekan organizasyonuna gitmeli, eşgüdüm içerisinde çalışma alışkanlığı edinmeli ve insan kaynaklarını geliştirmelidir.

Ekonomik Çeşitliliğin Arttırılmasına İlişkin Stratejiler

Uludağ alternatif turizm modelleri açısından değerlendirilmeli, doğal dokusu korunarak dört mevsim turizm ekseninde popüleritesi arttırılmalıdır.

Alternatif turizm kapsamında geliştirilecek aktiviteler çeşitlendirilmeli ancak birbiri üstünde baskı oluşturacak aktivitelere izin verilmemelidir.

1. Gelişim Bölgesinde gastronomi ağırlıklı kullanımlara yönelik çeşitlilik oluşturulmalıdır.

2. Gelişim Bölgesinde sağlık turizmine yönelik etkinlikler teşvik edilmeli ve mekan organizasyonu bu doğrultuda gerçekleştirilmelidir.

Bilinçli kamp turizmi geliştirilmelidir.

Endemik bitki türlerinin korunmasına yönelik çalışmalar botanik turizmi ile entegre edilmelidir.

Uludağ'daki manastırlar bölgesi de alternatif turizm amaçlı olarak kullanılmalıdır.

Enerji Etkin Uygulamaların Yaygınlaşmasına İlişkin Stratejiler

Enerji etkin otel uygulamaları arttırılmalıdır.

I. ve II. gelişim bölgelerinde mekan tasarımları alternatif enerji kullanımı, enerjinin korunumu ve akılcı kullanımı konuları çerçevesinde yeniden ele alınmalıdır.

YÖNETSEL REJENERASYONA İLİŞKİN STRATEJİLER

Ülkenin ilk organize kayak merkezi olarak gelişen Uludağ'ın hızla değişen ve dönüşen günümüz dünyasında yeni bir sürece daha önderlik etmesi gerekmektedir. Bu süreç yönetim anlayışından yönetişim anlayışına geçiş sürecidir. Yönetişim çalışmalarının başlamasıyla katılımcı bir zeminin oluşturulması sağlanabilecek alan özelinde yapılmış çalışmalardan elde edilen bilgiler veriye dönüşebilecek ve Uludağ'ın sürdürülebilirliği için eylem planları üretilerek kesintisiz bir izleme sistemi kurulabilecektir.

Mekansal Planlama ve Yönetim Çalışmalarına İlişkin Stratejiler

Planlama alan sınırları, korunan alan sınırları, kurumsal yetki sınırı gibi farklı fiziksel sınırların tanımlanmasından kaynaklanan çakışmalar, çatışmalar, tanımsız alanlar ortadan kaldırılmalıdır. Ekolojik ve idari sınırlar yeniden yorumlanarak bütüncül bir anlayışla ele alınmalıdır.

Mekanda gelişen aktiviteler planlama alan sınırları içerisinde oluşturulacak ekolojik statü analizlerine dayalı olarak yeniden değerlendirilmelidir.

Mekana ilişkin olarak alınan kararlar ile kurumsal kararlar uyum içerisinde geliştirilmelidir. İzleme ve denetleme araçları da bu doğrultuda geliştirilmeli bilgisayar temelinde karar destek sistemleri ve yönetim bilgi sistemleri kurulmalıdır.

Ulaşıma ilişkin stratejiler girecek

Milli Park Yönetiminin Çevre Yönetimi ile Entegre Edilmesine İlişkin Stratejiler

Uludağ'ın çöküntü alanına dönüşmemesi için Milli Park Yönetimine çevre yönetiminin entegre edilmeli ve alan izleme sistemleri de bu doğrultuda yeniden kurgulanmalıdır.

Eğitime ve Bilinç Artışına İlişkin Stratejiler

Milli Park Yönetimi, başta işletmecilere yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmeli, bu çalışmaları desteklemek amacı ile de sertifikalı tesis ve personel sayısının artışına ilişkin çalışmalar yapmalıdır.

Milli Park Yönetimi, kullanıcılara ilişkin olarak kullanıcı profilinin belirlenmesi doğrultusunda alandan yararlanan farklı kesimlerin ihtiyaç ve beklentilerine uygun bilinçlendirme kampanyaları geliştirmeli, alanı en çok kullanan ziyaretçilerin yaşadığı yerleşimlerde örgün ve yaygın eğitim kurumlarıunın da desteği ile geniş toplum kitlelerinin bilinçlendirilmesi doğrultusunda girişimlerde bulunmalıdır.

Milli Park Yönetimi, alan içerisinde de kullanıcılara yönelik yazılı - görsel bilinç ve farkındalık arttırıcı araçların kullanılmasını yaygınlaştırmalıdır.

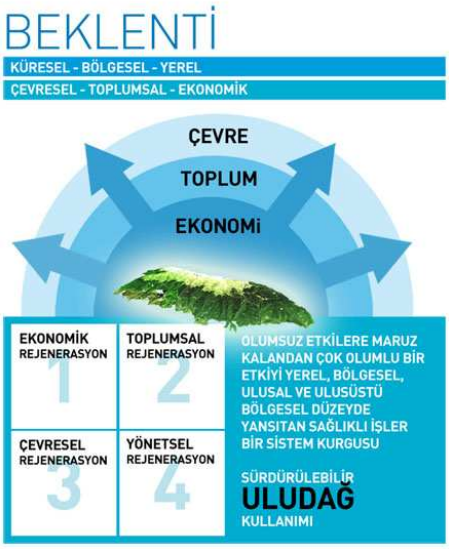

4. BEKLENTİ (İDEAL HEDEF)

Önerilen proje kapsamında, Uludağ Milli Parkında çevresel, toplumsal, ekonomik ve yönetsel boyutları ile ele alınan konular mekana yansıtılmaya çalışılmıştır.

Alınan mekansal kararların ve raporda sunulan değerlendirmelerin "Uludağ'ın Sürdürülebilir Kullanımının" sağlanmasına katkı sağlaması hedeflenmiştir. Böylelikle olumsuz etkilere maruz kalandan çok olumlu bir etkiyi yerel, bölgesel, ulusal ve ulus üstü bölgesel düzeyde yansıtan sağlıklı işleyen bir sisteme dönüşmesi hedeflenmiştir.

Öneri proje "Uludağ'da Uygulanabilir Bir Sürdürülebilirlik Kurgusunun Oluşturulması" beklentisi ile sunulmuştur.

BÖLÜM II – MEKANSAL YAKLAŞIM: PEYZAJ VE KENT PLANLAMA, KENTSEL TASARIM VE MİMARİ TASARIM RAPORU

1. 1/25.000 STRATEJİK PLAN KARARLARI

Üst ölçek planlama kararı olarak, Uludağ'da Oteller Bölgesine ulaşımın güçlendirilmesi, milli park içinde oteller bölgesi dışındaki alanlarda ise erişilebilirliğin kontrollü ve minimum tutulması kararı alınmıştır. Bu bağlamda, İstanbul-Bursa ulaşımının güçlendirilmesinin, hızlı, konforlu ve güvenli bir seyahat imkanı sunması ile, kayak ve diğer aktiviteler için Uludağ'ı cazip kılacağı öngörülmüştür. Bunun için iki ana müdahaleye ihtiyaç vardır:

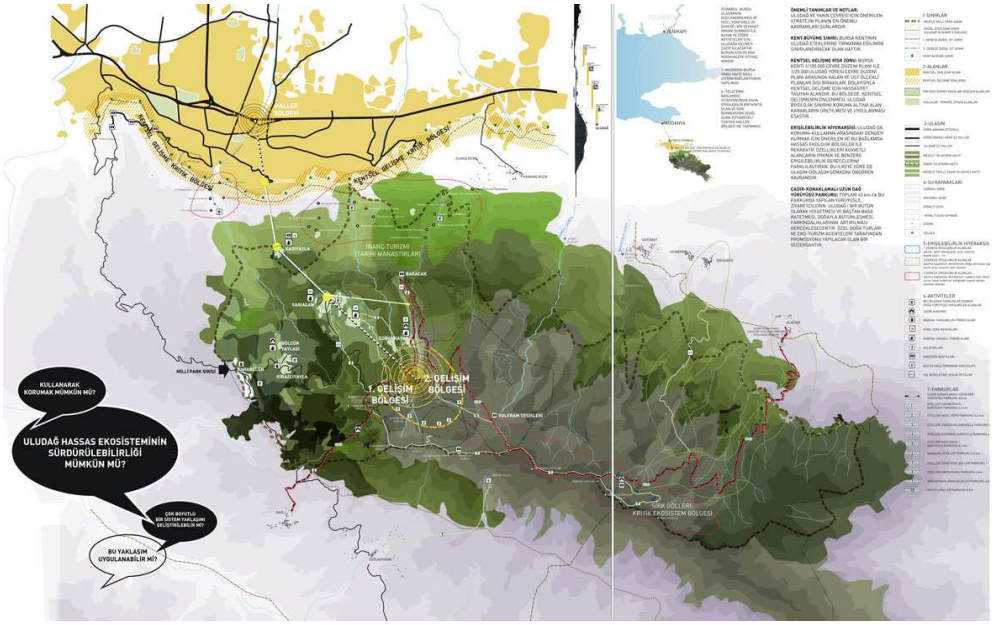
1- Mudanya-Bursa arası hafif raylı sistem bağlantısının yapılması,
2- Teleferik başlangıç istasyonunun daha erişilebilir bir nokta olan ve yeni rekreasyon odağı olma potansiyeli taşıyan Haller Bölgesi'ne taşınması

Bu bağlamda, Uludağ ve çevresi için önerilen stratejik planın en önemli kavramları şunlardır:

Kent Büyüme Sınırı: Bursa Kentinin Uludağ eteklerine tırmanma eğilimini sınırlandıracak olan hattır
Kentsel Gelişme Risk Zonu: Bursa Kenti 1/100.000 Çevre Düzeni Planı ile 1/25.000 Uludağ Yöresi Çevre Düzeni Planı arasında kalan ve üst ölçekli planlar dışı bırakılan, dolayısıyla kentsel gelişme için hassasiyet taşıyan alanlardır. Bu bölgede, kentsel gelişmenin önlenmesi, Uludağ Doğal etkileşim Sınırını koruma altına alan kararların üretilmesi ve uygulanması esastır.

Erişilebilirlik Hiyerarşisi: Uludağ'da koruma-kullanma arasındaki dengeyi kurmak için önerilen ve bu bağlamda hassas ekolojik bölgeler ile rekreatif özellikleri kuvvetli alanların (piknik vb.) erişilebilirlik derecelerini farklılaştıran, bu ilkeye göre de ulaşım – dolaşım şemasını öngören kavramdır.

Çadır Konaklamalı Uzun Dağ Yürüyüşü Parkuru: toplam 43 km uzunluğunda olan bu parkurda yapılan yürüyüşle, ziyaretçilerin Uludağ'ı bir bütün olarak hissetmesi ve baştan başa katetmesi, doğayla bütünleşmesi, farkındalıklarının arttırılması gerçekleşecektir. Özel doğa turları ve eko-turizm acenteleri tarafından promosyonu yapılacak olan bir güzergâhtır.

2. 1/5000 TASLAK NAZIM İMAR PLANI VE PLAN HÜKÜMLERİ

1/5.000 PLAN RAPORU

PLANLAMA ALANI:
1. ve 2. gelişim bölgesi ve kayak alanları ile havai hatların tepe istasyonlarını kapsayan alandır. Alan büyüklüğü yaklaşık 690 ha.dır.

PLANLAMA YAKLAŞIMI:
Halihazırda yoğun olarak kış turizmi aktivitelerini barındıran alan için, "REJENERASYON" fikri çerçevesinde iki temel yaklaşım geliştirilmiştir:

1- Kayak sporu dışında yeni kış aktiviteleri ile kullanım çeşitliliği yaratılması ve böylece farklı kullanıcı tipleri için çekiciliğinin artırılması, bunun yanısıra mevcut ve önerilen kış turizmi aktivitelerinin tanımlı hale getirilmesi, kullanıcı ve çevre dostu alanlar oluşturulması
2- Alanın kış mevsimi dışındaki potansiyellerini ortaya çıkaracak ve alanda yer seçen turizm tesislerinin ekonomik rejenerasyonlarına katkıda bulunacak alternatif aktiviteler için mekansal düzenlemelerin yapılması

PLAN KARARLARI:
Alan bütününe ilişkin:
planlama yaklaşımında belirtilen ilkeler doğrultusunda alanda farklı kullanıcı profilleri için farklı kullanım tipleri geliştirilmiştir.
Kayak aktivitesi için, alanın tarifsizliği bugün büyük bir problemdir. Bu bağlamda, planlama alanında 3 tane çanak belirlenmiş, bununla ilişkili 3 tane toplanma alanı önerilmiş olup, toplanma alanları arasında geçişi sağlamak amacıyla bağlantı havai hatları belirlenmiştir.
Ulaşıma ilişkin:
2. gelişim bölgesinde yaratılacak yeni çekim noktaları düşünüldüğünde, 1. bölgeye girmeden 2. bölgeye doğrudan ulaşımı sağlayacak alt yolda araç trafiğinin gidiş-geliş çift yön olarak değiştirilmesi kararı alınmıştır.
Yoğunluk dağılımına ilişkin:
1. Gelişim bölgesinde mevcut konaklama kapasitesi sabit tutulmuş, 1. toplanma alanı olarak ilan edilen alan içinde yer alan turizm tesis alanlarına yıkım kararı getirilmiştir. Ayrıca, tahsisleri iptal edilen kamu kurum ve kuruluşları yapılarının yıkılarak "enerji-etkin örnek kamu tesisi" kararını uygulamaları durumunda eğitim tesisi olarak yeniden tahsislerinin verilebileceğine karar verilmiştir.

PLAN NOTLARI:
Genel hükümler:
1- Bu plan, rapor ve planlama hükümleri ile bir bütündür.
2- Planlama alanında, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne uyulacaktır.

Özel tanımlar ve hükümler:

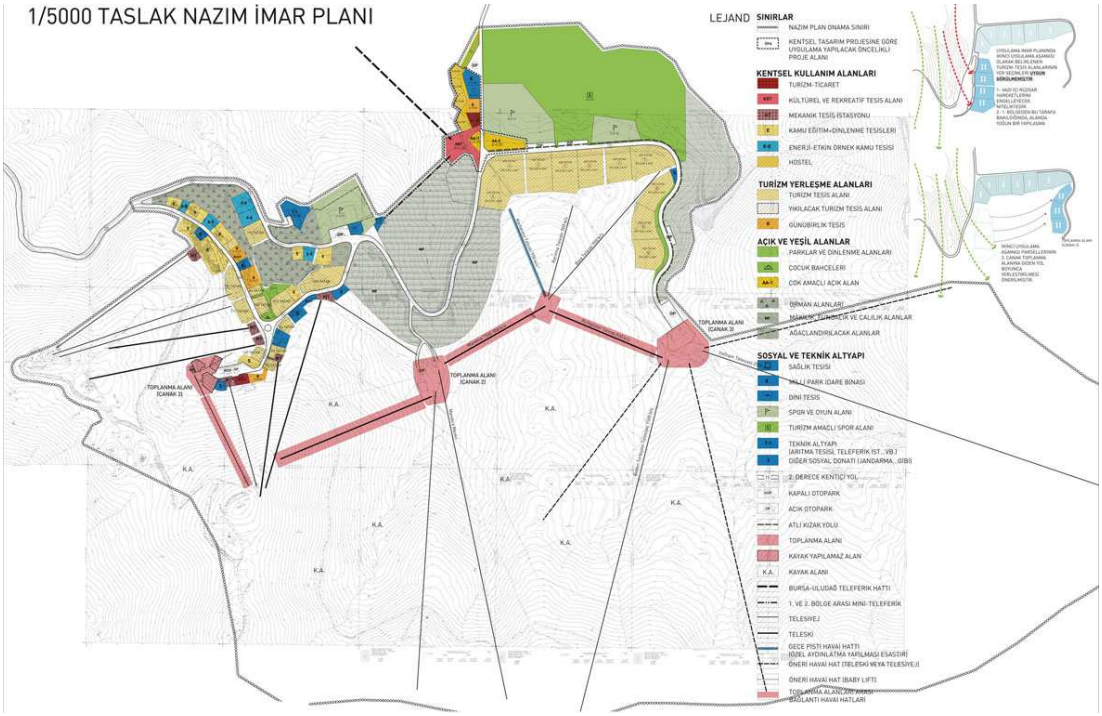
Öncelikli Proje Alan (ÖPA) Sınırı: Bursa-Uludağ teleferik hattının son istasyonunun geleceği alan ile bu alanın kuzeyindeki yapıları kapsayan bölgedir. Öncelikli proje alanlarında, alan içindeki arazi kullanımlarda belirlenen yapılaşma koşulları geçerlidir. Bu alanlarda, Kentsel Tasarım ve Uygulama Projelerine göre uygulama yapılacaktır.

Kültürel ve Rekreatif Tesis Alanı: Kütüphane, konferans ve seminer salonları, konser, tiyatro, sinema, sergi salonları gibi kültürel tesislerin yanısıra, yeme-içme birimlerini barındıran rekreatif ticaret ünitelerinin yer alacağı alandır. E=1.20 dir.

Enerji-etkin örnek kamu tesisi: Tahsis süreleri bitmiş ve yıkım kararı alınmış parsellerde, sürdürülebilirlik ilkelerine uygun yapıldığı takdirde tekrar tahsis yapılabilecek parsellerdir.

Hostel: Kış aylarında kayak eğitimi görme ve kayak sporu yapma, diğer aylarda ekoloji ve doğa bilimleri araştırmaları ve pratikleri yapma amacına yönelik olarak orta ve yüksek eğitim çağı gençliğinin kalacağı konaklama birimlerinin yer aldığı alandır. E=0.80 dir.

Günübirlik tesis alanı: Lokanta, gazino, kahve, pastane, gece klubü, büfe ve satış ünitesi türü tesislerdir. ÖPA sınırları içinde E=0.80, diğer alanlarda E=0.25 tir.
Çok amaçlı açık alan (AA): farklı mevsim koşullarında farklı açık alan aktiviteleri için kullanılacak alanlardır. Bütün açık alanlarda E=0.05 tir.
AA-1: Kış mevsiminde buz pateni pisti, diğer mevsimlerde Uludağ rekreasyon merkezi yapısının meydanı olacak alandır.
AA-2: Kış mevsiminde atlı kızak arabaları ana istasyon alanı, diğer mevsimlerde festival alanı olarak kullanılacak alandır.
Atlı kızak yolu: atlık kızak arabaları ana istasyon alanından çanak 3 teki toplanma alanına giden ve minimum 6 metre genişliğinde olacak olan hattır.
Teknik altyapı:
T-1: İleri arıtma tesisi: Oteller bölgesinin atıksularını hem kimyasal hem biyolojik olarak arıtılmasını sağlayacak tesistir. E=0.40 tır.
T-2: 1. ve 2. bölge arası mini-teleferiğin birinci istasyonudur. E=0.50 dir.
Toplanma alanı: kayak pistlerinin bittiği ve kayakçıların durma noktası olarak tarif edilen alandır. Bu alanda, bina taban alanı 200 m2 yi geçmeyen ticaret, yeme-içme, wc-soyunma ve kayak kiralama-tamir yapıları ile, maksimum 3000 m2 inşaat alanlı solaryum-hamam-oyun salonu kompleksi yapılabilir. E=0.15 tir.

3. KENTSEL VE MİMARİ TASARIM RAPORU

1. ve 2. gelişim bölgelerinde mekansal düzenlemeler yapılırken, bu iki bölgenin birbirlerine bağlanması gerektiği fikri üzerinde durulmuştur. Bu fikirden hareketle, iki bölgede iki odak yaratılmış, ve bu odaklar birbirlerine mini-teleferik hattı ile bağlanmışlardır.

SPOR ODAĞI
Bu odak I. Gelişim bölgesinin rejenerasyonu içinde önemli bir yer tutmaktadır. Varolan açık spor sahaları ile entegre edilmiş yapı gruplarıdır. En büyük kütle kapalı spor salonudur.

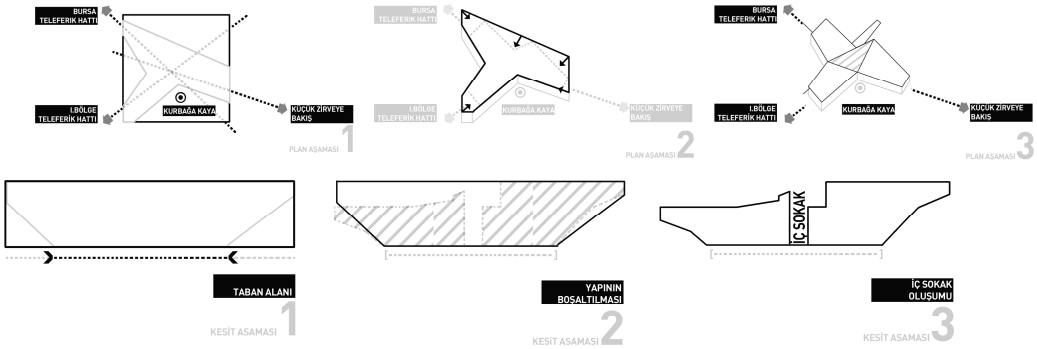

Diğer kütleler soyunma kabinleri, umumi wc, duş gibi servis birimleridir. Kapalı spor salonu içerisinde basketbol, voleybol gibi spor aktivitelerinin yapılabileceği tribünlü bir hacim ve buna eklemlenmiş soyunma, duş ve panoramik kafe gibi birimlerin bulunduğu bir kütleden oluşur. Yapı topoğrafya ile uyumlu olarak tasarlanmış ve eğimden faydalanarak kapalı salon hacmi alt kota yerleştirilmiştir. Bu kütlenin çatısı yeşil çatı olarak tasarlanmış ve siluete minimum etki etmesi sağlanmıştır. Ayrıca girişleri tanımlayan kütlede ısı panelleri kullanılarak yapının güneş enerjisinden de faydalanması sağlanmıştır.

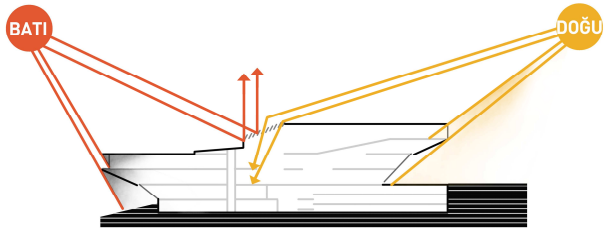
ULUDAĞ REKREASYON ODAĞI ve MERKEZİ
Bu odak genel olarak Uludağ'ın özel olarak ise II. Gelişim bölgesinin rejenerasyonunda çok önemlidir. Uludağ Rekreasyon Merkezi Yapısı ve Hizmet Yapılarıdan oluşur. Hizmet yapıları genel yönleniş olarak güneye bakmakta ve bu cephelerinde geniş açıklıklarla doğal ışık ve ısıdan maksimum faydalanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca güney cephelerinde fotovoltaik paneller düşünülebilir. Kuzey cephelerinde çok az açıklık olacaktır. Bu sayede yapıların ısı kayıpları minimize edilecektir.

Uludağ Rekreasyon Merkezi karma fonksiyonlu bir yapıdır ve bünyesinde temel olarak müze-konferans, eğlence ve sanat aktivitelerini barındırır. Bu bağlamda bina farklı sosyal katmanları biraraya getirebilecek, kullanıcının yaz kış alanı kullanmasını ve ziyaretçilerin çok yönlü gelişmesini sağlayabilecektir.

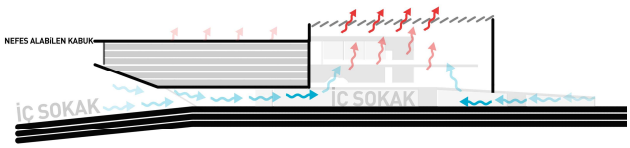
Kütlenin oluşumunda 4 önemli kriter belirlenmiştir. Bunlardan birincisi Bursa-Sarıalan teleferiğinin güzergahıdır. İkinci kriter alanın önemli karakteristiği tor oluşumu KurbağaKaya'dır. Üçüncü kriter alandan görülebilecek olan KüçükZirve panoramasıdır. Son kriter ise projenin temel argümanlarından, 1. ve 2. gelişim bölgelerinin entegrasyonunu sağlayacak olan Mini Teleferik hattıdır. Yapının genel kütlesi bu dört kriter göz önüne alınarak tasarlanmıştır.

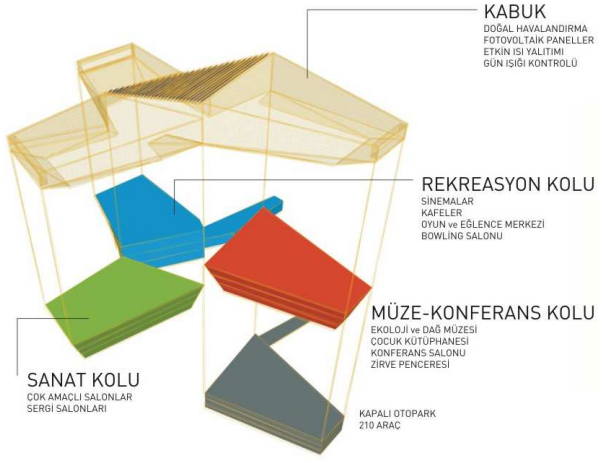
Ekolojik kriterler de yapının tasarlanmasında önemli rol oynamıştır. Bu bağlamda yapı enerji etkin bir anlayışla tasarlanan bir kabukla örtülmüştür. Kabuğun tasarımında ahşap gibi doğal malzemelerin kullanılması öngörülmüştür. Kabuk ikinci bir cidar olarak çalışır ve hem yaz aylarında hem de kış aylarında etkin bir ısı yalıtımı yaparak binanın iklimlendirme ihtiyacının önemli bir bölümünün pasif olarak karşılanmasını sağlar. Ayrıca kütle oluşumunda öngörülen iç sokak yapı içerisinde etkin bir doğal hava dolaşımının sağlanmasına olanak tanır.

Yapı kütlesel olarak bir buz kristalini andırır ve kesitte yaratılan incelme ile yerle temasını olabildiğince azaltmaya çalışır. Yapı temel olarak bir iç sokak çevresinde şekillenmekte ve tüm yapıya hakim bir ana fuaye ile karakterize olmaktadır. Ayrıca bu iç sokak yapıya komşu olarak tasarlanmış yapı grubu ile ilişkilendirilmiştir. Ana fuayede Uludağ'ın devasa bir maketinin bulunması ve bu sayede insanların Uludağ'ı bir bütün olarak kavramaları amaçlanmıştır.

Yapının 3 kolu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Teleferik koludur. Fonksiyon olarak sinemalar, oyun salonları, bowling salonu gibi rekreasyon aktiviteleri bu kısımda düşünülmüştür.Bu kola Bursa-Sarıalan'dan gelen teleferik saplanmaktadır ve bir kafe ile entegre edilmiştir. Buradan diğer kollara ulaşmak mümkün olduğu gibi istenirse Uludağ'ın dev maketinin yer alacağı ana fuayeye erişmekte mümkündür.

İkinci kol Sanat koludur. Bu kolda sergi mekanlar, çok amaçlı salon gibi sanatsal aktiviteleri barındıran mekanlar ayrılmıştır. Bu salonlarda çağdaş sanatçıların eserleri yer alacağı gibi, Uludağ Milli Parkı'nın değerlerini çok yönlü yansıtan kalıcı sergilerde bulunacaktır.

Üçüncü olarak Müze ve Konferans kolu yapının ana karşılama kütlesini oluşturur. Ana yaklaşım bu koldandır ve bünyesinde Milli Park Müzesi, Bookstore, Giftshop, Kütüphane, Çocuk Kütüphanesi ve Konferans Salonu gibi aktiviteleri barındırır. Yapı en yüksek noktasında KüçükZirve'yi doğru uzayan ve onu çerçeveleyen Zirve Penceresi ile karakterize olmaktadır. Bu hacim hem Konferans Salonunun arka fuayesi olarak hem de Bursanın oteller bölgesinden görünen en yüksek noktası olan KüçükZirve'ye bir bakış noktası olarak düşünülmektedir.

Uludağ'ın milli park olması ve zorlu hava koşullarının bulunması mimari yaklaşımı etkileyen faktörlerdir. Bu bağlamda tasarlanan binalar ekolojiye duyarlı ve hava koşullarına dayanıklı olarak düşünülmüştür. Önerilen yapılarda pasif havalandırmadan ve gün ışığından maximum yararlanmak esas alınmış ve tasarım bu yönde geliştirilmiştir.

ÖNERİ KENT MOBİLYALARI

Milli park sınırları içinde, en önemli problemlerden biri, alanın değerlerini ve güzelliklerini anlatan bilgi panoları ile alanda yönlenmeleri sağlayacak yönlendirme levhalarının eksikliğidir. Önerilen proje kapsamında, REJENERASYON fikrinin işlendiği, ziyaretçileri milli parktaki tabiat güzellikler, yürüyüş parkurları, kayak rotaları, aktivite alanları gibi konularda bilinçlendiren ve yönlendiren bilgi panoları tasarlanmıştır. Ayrıca, taşıma kapasitesi kavramının da uygulanabilirliğini anlatmak amacıyla, milli park girişinde piknik alanları, parkurlar veya hassas bölgelerin ziyarete açık veya kapalı oluş durumları, alanlardaki mevcut araç ve ziyaretçi sayısı ile o alanın taşıma kapasitesi…vb. bilgilerin bulunduğu ve her an güncellenebilir dijital bir pano önerilmiştir.

